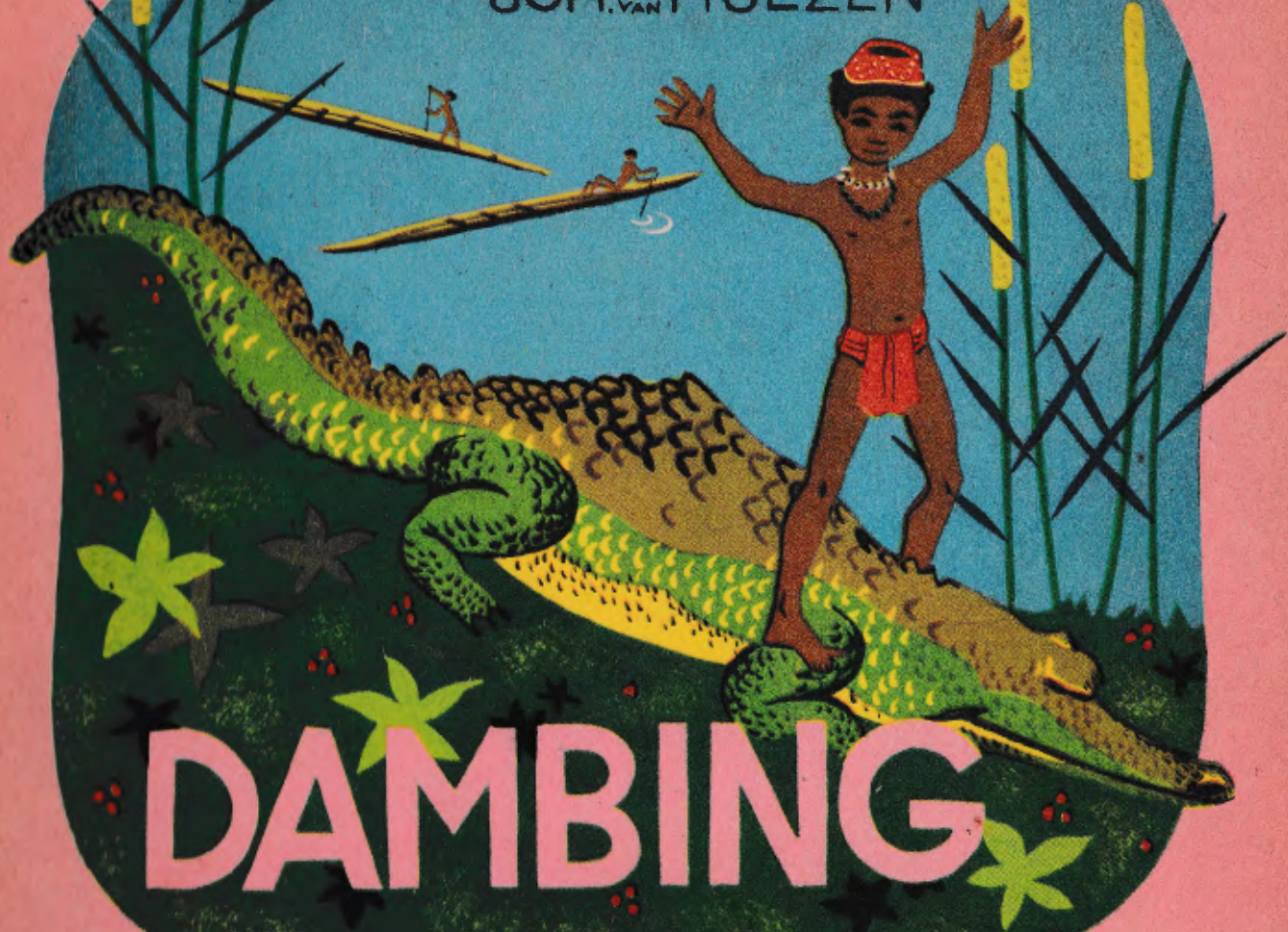
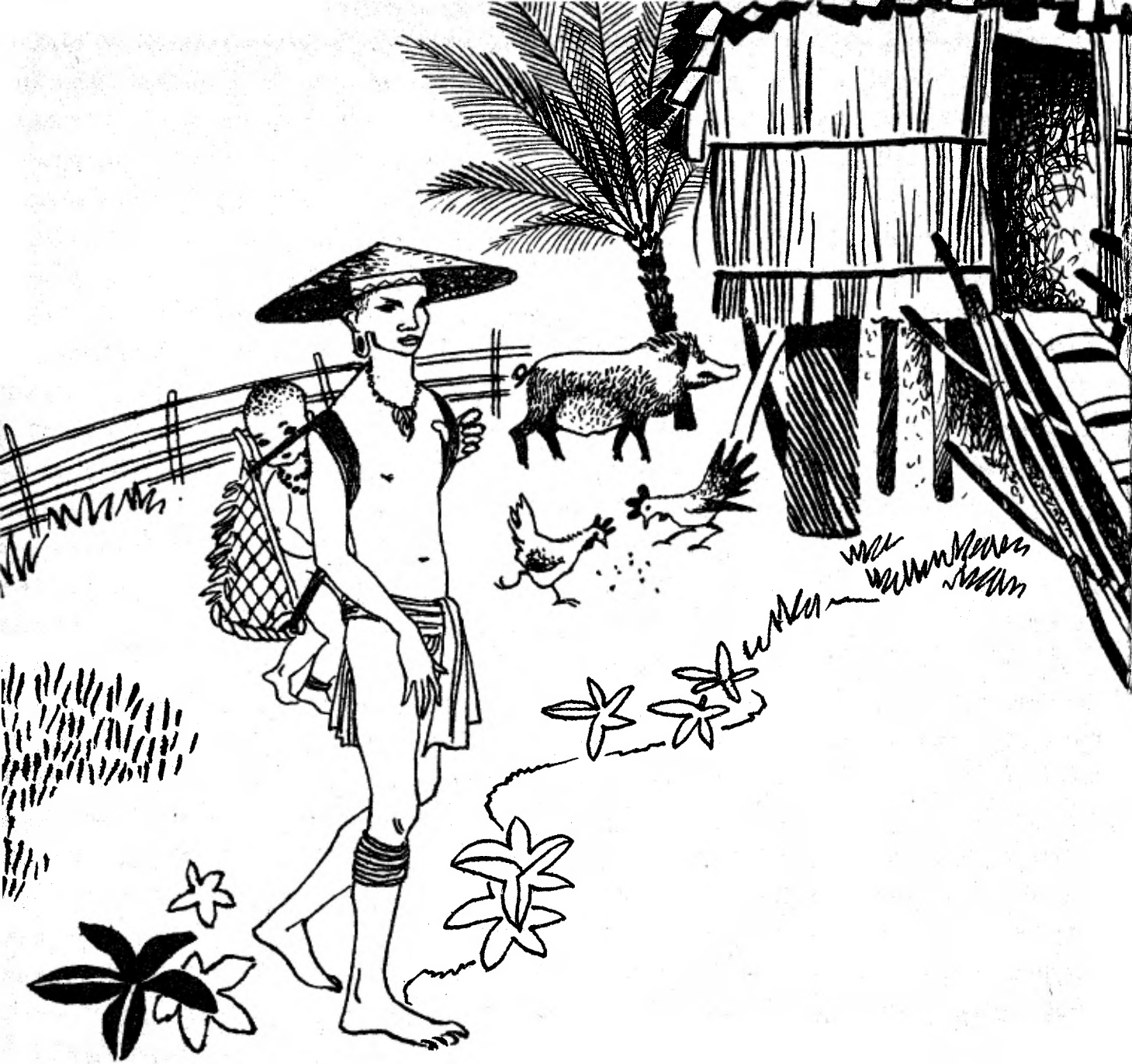

JOH. VAN HULZEN

DAMBING

oen Daming nog een baby was, zo'n klein, mollig hummeltje, zat hij meestal in een draagmandje op de rug van zijn vader. Die was erg wijs met hem, en dat was ook wel te begrijpen, want hij had al vier dochtertjes en was erg blij, dat hij nu ook een jongetje had. En Daming was werkelijk een grappig jog om te zien, als hij daar zo in zijn mandje zat te schuddebollen en net over de rand met zijn grote, pientere, verwonderde ogen de wereld bekeek.

Zijn moeder, en natuurlijk ook zijn zusjes, allemaal waren ze gek op hem, en wij zouden zeggen: pas maar op, anders wordt hij verwend! Hij had ook al een armbandje om zijn polsje en enkeltje, maar zijn oortjes hadden ze gelukkig niet vernield. Anders boorde men al vroeg gaatjes in het lelletje en hing men er ringetjes in. Dan kregen ze op de duur lange, uitgerekte oortjes, wat men erg mooi vond bij de Dajaks.

Natuurlijk had Daming ook een wieg om in te slapen. Dat was een gewone houten bak, die aan de vier hoeken met een touw aan de balk van het dak hing. Zijn moeder zou hem toch nooit alleen thuis laten in dat wiegje. O neen. Als vader uit was, en moeder naar het veld moest om daar te werken, dan droeg ze haar baby in een doek op haar heup, of in een mandje op haar rug, mee. Ook onder het werk op de akker, of onder het stampen van de rijst bij het huis, droeg ze Daming bij zich. Dat was niets bijzonders, dat deden alle moeders bij de Dajaks. Tot het kind goed lopen kon.

Daarna scharrelde Daming met zijn zusje en buurjongetjes om het huis en op het vlot aan de kant van de grote rivier. Die kinderen speelden altijd op en in het water. Zwemmen leerden ze vanzelf wel in dat waterland. De kleinen deden maar de groten na: varen met een kleine prauw; water halen

voor moeder, in een bamboekoker; met pijl en boog schieten; met de speer werpen, en met een netje vis vangen. O, dat was een vrij en vrolijk leventje voor die Dajakse kinderen!

Al vroeg gingen ze met vader mee op de jacht, de visvangst, en deden lange tochten in de prauw over rivieren en kreken, tussen moerassen en oerbos, om brandhout, hars, rotan en andere dingen uit het bos te halen. Eenzaam, vlak en heet waren de oevers en dichte wouden. Troepen apen slingerden in het hout en schreeuwden en krijsten naar de roeiende mensen. Papagaaien en andere vreemde, kleurige vogels fladderden op bij het naderen van de prauw. Maar mensen woonden er heel weinig. Uren kon men varen, zonder iets anders te zien dan moeras en wildernis. Alleen waar de oever hoog was, zag men soms een paar huizen op palen. Daar woonden dan hele families bij elkaar. En soms ontmoette men op de rivier een geweldig vlot van boomstammen, dat stroomafwaarts dreef. Daar waren ook kleine huisjes, afdakjes op, en daar reisden hele gezinnen mee. Dat was het Dajakse watervolk, dat geen vaste woonplaats had, maar altijd op reis was, net als bij ons de schippers.

Op een keer ging Daming — hij was toen een jongetje van een jaar of vijf — met zijn vader en zijn moeder en vele andere mensen uit de kampong vis vangen in een meer. Het zou een bijzondere vispartij worden, dat was afgesproken. Er lagen wel honderd prauwen verspreid over de hele breedte van het meer.

Netten gebruikte men die dag niet, alleen speren. En weet je, hoe men de vissen boven kreeg, om ze te kunnen raken? Men wierp aan het ene eind van het meer, waar de stroom vandaan kwam, een paar bakken met een soort vergiftige wortel. Daarvan werden de vissen in de diepte benauwd, kwamen naar boven en vluchtten stroomaf. Maar — daar lagen de prauwen, en stonden de mensen met hun wrede lansen klaar!

Na een kwartiertje
of zo — daar zag men
de eerste grote vissen al
aan de oppervlakte spartelen,
een beetje verdoofd door het vergif.
Zjt! zjt! — daar vlogen de eerste speren
door de lucht naar de grootste vissen, onder luid gejuich en geschreeuw. Bij
dat wilde spel hadden de kinderen vooral een machtig plezier! Ze schaterden
en joelden, als ze raak gemikt hadden, roeiden om het hardst naar de buit
toe en sleepten die binnen boord. Het was een werkelijk opwindend water-
feest. Nu moest je die parmantige Daming eens zien! Hij had al vijf flinke
vissen met zijn korte lans gestoken en gevangen.
Zijn moeder — ze was zo'n grote, dikke vrouw — stond rechtop in het
waggelende schuitje en zag een reusachtige vis aankomen.
„Wah... Die is voor mij!” schreeuwde ze. En zjt! suisde haar lans. Raak!...
Maar ze smet de speer met zoveel kracht, dat ze haar evenwicht verloor
en over de rand van de prauw duikelde. Plons! ging dat. En omdat ze
zo'n enorm dikke tante was, was het een reuze plons met golven er bij! De
mensen, die het zagen, bulderden van het lachen, vooral omdat die dappere
Daming van schrik ook een sierlijke duik nam en „Moeder! moeder!” riep.
Maar die mama — ha! — die lachte zelf om het hardst mee, zwom met een

paar ferme slagen naar de prauw terug en klom, een beetje geholpen door vader, gauw aan boord. Dambing wipte met één zwaai van het been ook weer in zijn holle boomstam.

„En waar is mijn vis nou?” was het eerste, wat moeder vroeg. Want zij had hem toch goed geraakt. Ja, waar was die?... Er vandoor natuurlijk, met de speer rechtop in zijn vette rug. Een eindje verder kreeg hij er nog één in zijn lijf geprikt, en toen gaf hij de ongelijke strijd op en werd gevangen, door een ander.

Och, ruzie om de vangst hoefde men waarlijk niet te maken. Ieder ving zoveel als hij maar wilde, klein en groot. En toen de vis zo verdoofd was, dat je ze vrij makkelijk met de hand kon pakken, was de aardigheid van de visserij af en ging men op huis aan. Thuis roosterde men de vis een beetje en legde ze daarna te drogen in de brandende zon. Dat was me een lucht, een lucht — van knijp je neus maar dicht. Maar de Dajak had daar geen last van, die trok eerder zijn neus op voor onze eau de cologne dan voor zijn verrotte vis. Maar nu moet ik je toch even vertellen waarom Dambing zo schrok, toen zijn brave moeder in het meer plompte. Misschien denk je: omdat het water vergiftig was. Neen, daarom niet, want daar hadden mensen geen last van, alleen vissen. Ook wist hij best, dat zijn moeder uitstekend kon zwemmen en dus niet verdrinken zou. Er stond immers geen sterke stroom, die haar zou meesleuren. Maar een paar dagen geleden had hij gehoord, dat er weer een vrouw door een krokodil gegrepen was. Een oud vrouwtje. Het was wel erg onvoorzichtig, misschien wat sufferig geweest van haar.

Ze stond op een stil plekje in de rivier aan de kant te wassen — en wèg was ze. De mensen hoorden haar gillen — toen was het al te laat om te helpen. O, die boewaja's hadden al heel wat slachtoffers gemaakt! En nu begrijp je wel, dat Dambing ook eventjes bang was, dat zijn moeder ook weleens door zo'n ondier meegesleurd zou kunnen worden.

Toch had hij dáár, op het meertje, niet bang behoeven te zijn. Want een

TKOEDAM.

krokodil komt niet, waar veel drukte en beweging is, en bij die vispartij was een herrie van belang. Daar zou hij zich nooit wagen. Meestal ligt hij roerloos op de modderige oever te loeren en te wachten op het een of andere dier, dat hem niet ziet... Of hij ligt doodstil in de rivier, alleen met zijn neus en ogen boven 't water. En dan is hij wel gevaarlijk voor onoplettende baders en zwemmers. De Dajaks kijken altijd goed uit, eer ze zich in het water wagen, of er zo'n monster in de buurt is. Dan waarschuwen ze elkaar, halen hun lansen uit het huis, springen de prauwen in en verjagen met veel kabaal de boewaja. Want hij is niet makkelijk te vangen. Hij verbergt zich, als hij achtervolgd wordt, in het dichte moeras, waar geen prauw en geen mens inkomt.

Eens heeft Dambings vader toch een krokodil gevangen. Dat gebeurde zo. Op een middag stond Dambing voor het huis op het vlot en keek over het zacht stromende water van de rivier. Wat was dat daarginds? Een stuk hout of een boomwortel?... Neen, dat kon het niet zijn, want het dreef niet weg. Het bewoog helemaal niet.

Hij smeedt er een grote steen naar toe. En — weg was het ding. Toen wist Dambing dat het de kop van een krokodil was geweest. Gauw rende hij naar huis en riep: „Vader, vader! Een boewaja! Vlak voor onze batang!” „Waarschuw de buren!” zei moeder. En dat gebeurde direct.

Wat deed vader nu? Er was juist een kip van hem doodgegaan. Die deed hij aan een zware haak. Die haak bond hij aan een zeer dikke band van gevlochten rotan, zo sterk als een kabel. En die band maakte hij vast aan een boom. Het losse eind slingerde hij om een overhangende tak, zodat de kip net boven de oppervlakte van het water zweefde.

En toen was het afwachten. Uren wachtte hij, samen met Dambing. Maar de krokodil kwam niet terug. Er was zeker te veel lawaai van kinderen op de oever en te druk verkeer van prauwen langs het huis. Tegen de avond gingen ze de trap op en hun huis in waar een rokend vuurtje onder de vloer

de muggen verjaagt. Je hebt het dan wel benauwd, prettig zitten is het niet, maar je wordt ten minste niet door die venijnige prikken gekweld.

's Morgens, toen het nog schemerig was, werd Daming het eerst wakker. Hij ging naar buiten, de ladder af, en zag direct dat de lange rotanlijn weg was. De overhangende boomtak lag afgeknapt in het water. Dus tòch...? Onmiddellijk wekte hij zijn vader. Die greep snel zijn lans en ging naar de waterkant. Al gauw merkte hij, dat de lijn niet gebroken was, wèl strak gespannen stond en onder dichte boomstronken van de modderige oever weggetrokken was. Hij zag nog niets, maar vermoedde des te meer. Een rukje aan de lijn en — daar spatte de modder op en een monster met machtige staart sloeg en slingerde het water in. Zouden haak en lijn het houden? De band knerpte aan de boomstam. Vader gaf Daming een wenk. De jongen rende naar de burens en binnen een paar tellen waren er tien, twintig mannen en grote jongens met speren en kapmessen bij de hand. Weer anderen gingen op eerbiedige afstand met prauwen de omtrek afzetten om het monster in te sluiten.

Hoe kreeg men hem nu op de kant? Vader kon het natuurlijk niet alleen aan, dat gebeurde met vereende krachten, en heel behoedzaam, geduldig. Toen de boewaja goed zichtbaar was, suisden er speren door de lucht, maar die stuitten af op het ijzerharde rugschild. Een krokodil is taai en maakt men niet zo gauw dood.

Het kamponghoofd wist een beter middel, en dat had hij ook: een oud geweer. Hij wachtte tot de boewaja zijn kop boven water rukte — richtte toen snel, en pang!! Een goed schot. Vlak achter de voorpoot, waar ongeveer het hart van het beest zit. En de geweldige was dood.

Onder luid gejuich van de kinderen werd hij op de oever getrokken. Ze gingen op zijn rug zitten; Daming véél te trots, met een gezicht van: die is door òns gevangen — door mijn vader en mij!

Hij zal een jaar of acht geweest zijn — een flinke, stevige knaap! — toen hij met zijn ouders op reis ging voor een bezoek aan oom Djalik. Al lang geleden was dat afgesproken; oom had al een paar keer er om gevraagd, en nu zou het er eindelijk van komen. Het was zijn eerste grote reis, een reis van drie dagen. Och, dat was in Dajakland niets bijzonders, maar wat voor Daming wèl bijzonder was, was dit: de reis ging nu niet per prauw, maar per *hek-wieler*. Dat was een platte stoomboot met een groot scheprad achteraan. En daarmee had hij nog nooit gereisd.

O, wat had hij er dikwijls naar verlangd, als hij de witte boot statig voorbij zag varen, met schuim voor de boeg, met het machtige wentelende rad. Hè, om dáármee eens een verre, lange tocht te doen! Dat leek hem het fijnste, het mooiste, wat er op de wereld was. Hij had er al vaak om gevraagd, maar dan antwoordde zijn vader: „Het is zo duur, zoveel geld heb ik niet. De hek-wieler is voor rijke mensen.” Maar dit jaar had vader geluk gehad met de vondst van een paar rijke rubberbomen in een ver bos; verder had hij goed verdiend met de verkoop van gedroogde vis en hars en rotan aan een

Chinese handelaar. Toen had hij eens gerekend en nòg eens geïnformeerd en gerekend — en op een dag gezegd: „Vooruit dan maar! Volgende week gaan we met de boot!”

Nu, dat was me een gebeurtenis! De meisjes bleven thuis oppassen. Moeder, vader en Daming deden hun beste kleren aan, namen voor een paar dagen eten mee, en op de morgen, dat ze zouden vertrekken, stond Daming al vroeg uit te kijken en te luisteren of de boot in aantocht was.

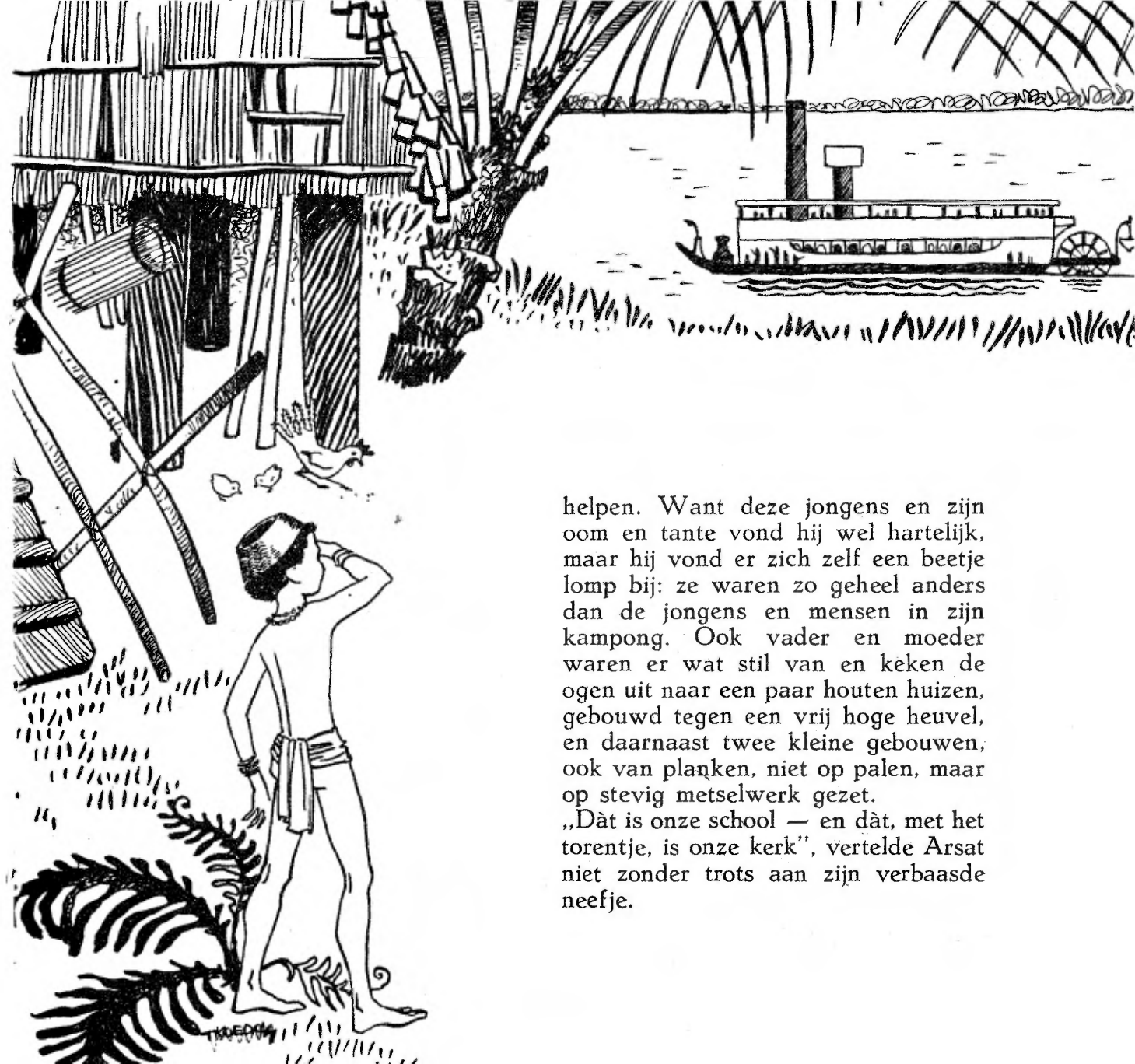
Eindelijk — daar klonk de lange, doffe fluit al in de verte... „Ik kom er aan. Maak alles klaar!” betekende dat. En de passagiers gingen naar de aanlegplaats met hun manden en pakken. Dajakse mannen stonden gereed om de boot vast te leggen. De kampong liep uit, want de aankomst van een hekwieler was in zo'n stil plaatsje, waar weinig te zien is, altijd een gebeurtenis. Daming was zenuwachtig, al liet hij het niet merken. De andere jongens waren wel een beetje jaloers op hem.

„Wanneer kom je terug?” vroegen ze hem.

„Als de boot teruggaat...” zei Daming. Ja, dat sprak vanzelf, maar wanneer dat zou zijn, wist hij zelf ook niet.

Toen de hekwieler aan de batang vastgemaakt was, en de loopplank uitgelegd, gingen ze meteen aan boord, zochten een geschikte plek voor hun bagage en rolden daar hun matje uit. Ziezo — hun bedje was al gespreid. Snel werd er gelost en geladen. De kapitein had haast. „Vlug! Vlug!” riep hij telkens, omdat hij zoveel over tijd was. Dan — touwen los — geronk van de machines — en langzaam begon het rad te wentelen. Daar voeren ze weg, nagewuifd door de mensen aan de kant.

De derde dag — het was tegen de avond — kwamen ze in het dorp van oom Djalik aan. Oom, tante en ook de kinderen waren op het horen van de fluit direct naar de aanlegplaats gegaan. Arsat en Toekar, twee jongens van Daming's leeftijd, hielpen de familie met de bagage en deden hun best om Daming aan de praat te krijgen, en over zijn eerste verlegenheid heen te

helpen. Want deze jongens en zijn oom en tante vond hij wel hartelijk, maar hij vond er zich zelf een beetje lomp bij: ze waren zo geheel anders dan de jongens en mensen in zijn kampong. Ook vader en moeder waren er wat stil van en keken de ogen uit naar een paar houten huizen, gebouwd tegen een vrij hoge heuvel, en daarnaast twee kleine gebouwen, ook van planken, niet op palen, maar op stevig metselwerk gezet. „Dåt is onze school — en dåt, met het torentje, is onze kerk”, vertelde Arsat niet zonder trots aan zijn verbaasde neefje.

„En daar woont de zendeling, en dat is de kliniek....” zei Arsat, en Daming was te verlegen om te vragen, wat een kliniek was, want dat vreemde woord had hij nooit gehoord. Maar even later begreep hij best, wat het was, toen oom Djalik aan vader vertelde, dat daar elke morgen zieke mensen en kinderen konden komen om geholpen te worden.

En hier wonen wij nou!” riep Arsat en wees naar een groot bamboehuis, dat op zware balken stond. Een huis met een paar deuren en ramen aan alle kanten; met drie kamers en een aparte kookplaats achter, en een badhok met grote watervaten, die telkens als het regende door een goot langs het dak werden gevuld.

Maar waar Daming het meest van opkeek, dat was van de boeken, die Arsat en Toekar hadden en waaruit ze zomaar konden lezen, en alles wat op de plaatjes stond, konden vertellen. En schrijven konden ze ook al. Daming werd er stil van. En nog stiller werd hij, toen oom Djalik 's avonds bij het eten een gebed opzei en God voor Zijn goedheid dankte, dat de familie in welstand aangekomen was, en vroeg of de Heer hen allen wilde zegenen. De volgende morgen moesten Arsat en Toekar naar school. Daming bracht hen weg, en zag wel dertig kinderen, jongens en meisjes, voor de school spelen. Dat waren kinderen uit het dorp, maar ook uit de omtrek. Er liep een Dajakse onderwijzer, en die vroeg aan Toekar: „Breng jij een nieuwe leerling voor me mee?”

„Nee mijnheer, dit is een neef van me. Als de boot terugkomt, gaat hij weer weg.”

„Hij kan ook wel hier blijven,” zei de onderwijzer. „Wijs me eens aan waar hij woont. Kom ook maar mee naar binnen, vrind.” En toen mocht Daming ook even de school in, en rondkijken. Toekar wees op een grote kaart met een stok aan, in welke kampong zijn neefje woonde. Daming begreep er niets van en kreeg nog méér eerbied voor zijn knappe neef.

Hoe kon hij wijs worden uit al die bruine, kronkelende strepen?

„O — dáár! Neen, daar is nog geen school. Weet je wat, Toekar? Je moet aan je vader vragen, of Daming hier mag blijven om te leren. Of je houdt hem gewoon vast, dat is nog beter!”

Dat zei de onderwijzer eigenlijk voor de grap, maar Toekar bracht die boodschap precies zo over. En diezelfde avond zaten oom en vader ernstig met elkaar te praten, en tante en moeder moesten ook zeggen, hoe ze er over dachten.

Vader zei: „Hij is mijn enige zoon.” En moeder zei: „Hij helpt ons al zo flink.” Maar ze bedoelde: ik zal zo naar hem verlangen, als hij weg is.

„En wat zeg jij er van, Daming?” vroeg vader, hopen de dat hij neen zou zeggen.

„Ik doe, zoals vader en moeder het graag willen...”

Zo'n antwoord hadden de groten niet verwacht. Ze keken ernstig. Die avond nam men nog geen beslissing. Men zou er nog over denken.

Het werd Zondag en over het Dajakse heuveldorp luidde een klokje. Dat klonk zo helder — het was net, of er geen ander geluid was en of alles er heel stil naar luisterde. Langs het huis liepen mensen en kinderen, netjes gekleed. Oom Djalik zei: „Kom, het is tijd. We gaan.” En Daming en zijn moeder en vader gingen voor het eerst mee naar de kerk.

De onderwijzer en de grootste jongens en meisjes zongen, een paar anderen speelden op fluiten er bij. Het was een lied in hun eigen taal, dat in het Hollands zo is:

Here Jezus, Zoon van God,
Gij, Koning van het heelal,
wil met Uw liefde nederdalen
en ons hart vervullen
met eeuwige liefde voor U.

En daarna zongen de grote mensen, die meezingen konden, hetzelfde lied.

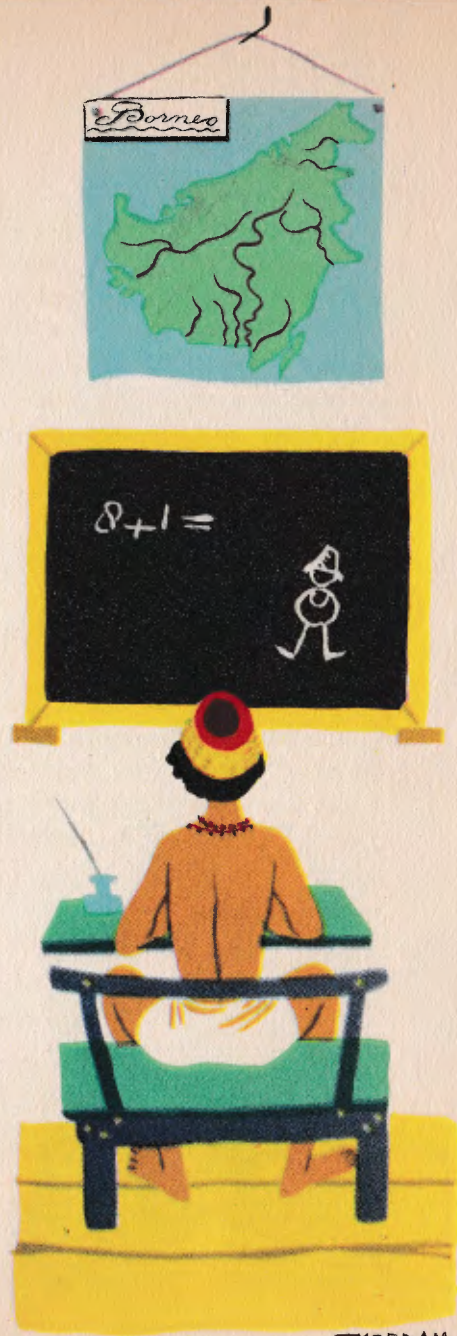
De zending las in de Dajakse taal de Tien Geboden en toen de gelijkenis van de Verloren zoon en sprak daarover. Voorzichtig wees Toekar Dambing naar een grote plaat aan de wand van het kerkje en fluisterde: „Het is dat verhaal.”

En misschien waren de beste luis-teraars die morgen wel: vader, moeder en Dambing. Want als je zo iets voor het éérs van je leven hoort...

Die Zondagavond viel het besluit, dat Dambing bij oom Djalik zou blijven om op school te leren. Zo heel ver was het toch niet van huis. Drie dagjes varen maar. Elke vakantie kon hij thuis-komen. Maar het was wel een hele verandering in zijn leven.

Omdat hij erg leergierig was, zijn best deed en gelukkig pienter was, kon hij al vrij gauw wat lezen, schrijven en rekenen. En versjes zingen deed hij het liefst van alles, ook op Zondag in de kerk, waar hij met de familie natuurlijk trouw heenging.

Maar soms zat hij in school lang en stil naar een grote kaart boven het bord te turen. Daar stond met fraaie

krulletters in de hoek: *Borneo*. Zijn eiland. En daaromheen was alles donkerblauw. Dat was de zee, die hij nog nooit gezien had. Zou hij die ooit nog eens zien?... En kriskras door het eiland liepen kronkelende smalle en brede bruine strepen, dat waren de rivieren. En de breedste er van was de Barito, zijn rivier, waarop hij zoveel gevaren had. En dáár — die kleine, ronde, zwarte plek zonder naam er bij — dat was zijn dorp, zijn kampong. En naar dat ene plekje zat hij weleens te staren... Dan zag hij zijn vader en moeder en zusters, de kippen en de varkens kakelden en knorden onder het huis, o, hij hoorde ze zo duidelijk — en dan rook hij de gedroogde vis. En dan kwam er in een hoekje van zijn hart een beetje verlangen, een beetje heimwee.

BORNEO

In deze serie verschenen:

JOH. VAN HULZEN

- ★ **NOERMA** (Java)

ALBERT ZAAIER

- ★ **DE VUURBERG** (Molukken)

M. A. M. RENES-BOLDINGH

- ★ **HOE APOEL HAAR VRIEND VOND**
(Sumatra)

ALBERT ZAAIER

- ★ **IDRIS GAAT HET HUIS SCHOONMAKEN**
(Nieuw Guinea)

JOH. VAN HULZEN

- ★ **DAMBING** (Borneo)

ALBERT ZAAIER

- ★ **HET FEEST VAN DE VIJFTIG BUFFELS**
(Celebes)

Uitgegeven door het

ZENDINGSBUREAU OEGSTGEEST

